

Belarus Cumhuriyeti
Sağlık Bakanlığı

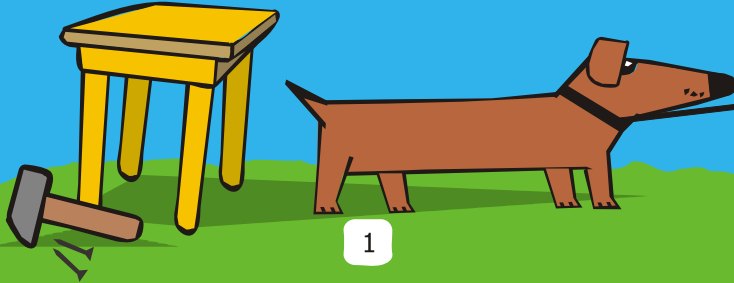
Birleşmiş Milletler
Çocuklara Yardım Fonu
Birleşmiş Milletler
Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)
Belarus Cumhuriyeti Ofisi
e-posta: unicef@tut.by

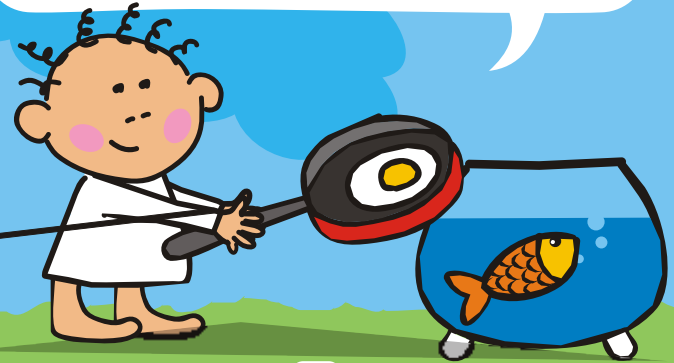
3 YAŞ SENDROMU

Üç yaş sendromu, her şeyden önce çocuğun kişiliği ile çevresindeki insanlar arasındaki ilişkilerde yaşanan bir krizdir. Bu kriz ancak yetişkinler çocuğun bağımsızlık eğilimini fark etmez ya da fark etmek istemez, çocuğun faaliyetlerini ve inisiyatifini kısıtlar ve her ne pahasına olursa olsun otoriter ilişki türünü korumaya çalışırsa akut hale gelir.

Yaşamın üçüncü yılının sonunda çocuk, kendini ayrı bir kişi olarak, diğer insanlardan ayrı, çeşitli arzu ve eylemlerin kaynağı olarak keşfeder. Çocuk kullanabileceği bir iradeye sahip olduğunu fark etmeye başlar. İrade için bir arzusu vardır, kendi arzularını yetişkinlerin arzularına karşı koymak için özerklik arar. Nesneler ve insan ilişkileri dünyasını değiştirebileceğini, eylemlerini ve hayal gücünü kontrol edebileceğini hisseder. Gücünü, artan bağımsızlık duygusunu hisseden çocuk, kısıtlamalara karşı daha doğrudan isyan etmeye başlar ve her şey hakkında kendi fikrini oluşturmaya çalışır. Üç yaşına geldiğinde “ben kendim” bilinci oluşur. İki buçuk ile üç buçuk yaşları arasındaki dönem bazen “negativizm aşaması” veya “ilk yetişkinlik” olarak adlandırılır.

1

2

3 YAŞ SENDROMU DÖNEMİNDE BİR ÇOCUĞUN DAVRANIŞLARININ ÖZELLİKLERİ

Olumsuzluk, çocuğu yapmak istemediği bir şeyi yapmaya zorlar. Çocuk kendisinden istenen şeyi yapmayı reddeder, bunu yapmak istemediği için değil, sadece kendisinden istendiği için. Çocuğun temel güdüsü kendisinden istenenin tam tersini yapmaktır.

İtaatsizlik. Olumsuzluk itaatsizlikten farklıdır. İtaatsizlikte çocuk isteğin içeriğine direnir ve yetişkinin talimatlarına uymaz çünkü o anda kendisi için daha ilginç olan başka şeylerle meşguldür. İtaatsizlikte çocuk, yetişkinin arzusuna aykırı olan kendi arzusunu takip eder. Olumsuzlukta ise çocuk kendi arzusunun aksine hareket eder. Olumsuzluk doğası gereği sosyaldır ve talebin içeriğine değil kişiye yöneliktir. Olumsuzluk seçicidir: çocuk sadece belirli kişilerin, örneğin sadece anne veya babasının isteklerini yerine getirmeyi reddeder. Etrafında başkaları varken itaatkar ve uyumlu olabilir.

İnatçılık, çocuğun bir şeyi çok istediği için değil, talep ettiği için ısrar etmesi durumunda verdiği tepkidir. Çocuğu zaman ebeveynler “kim kimidir” pozisyonunu alarak inatçılığın tezahürlerini şiddetlendirir ve pekiştirir ve çocuğu köşeye sıkıştırarak çatışma durumundan onurlu bir şekilde çıkma fırsatından mahrum bırakır.

Terslik olumsuzluktan farklıdır, çünkü kişisel değildir, bir kişiye karşı değil, yaşam biçimine, daha önce davranışlarını belirleyen kurallara karşıdır. Çocuğun daha önce uğraştığı şeylere karşı gizli bir isyandır.

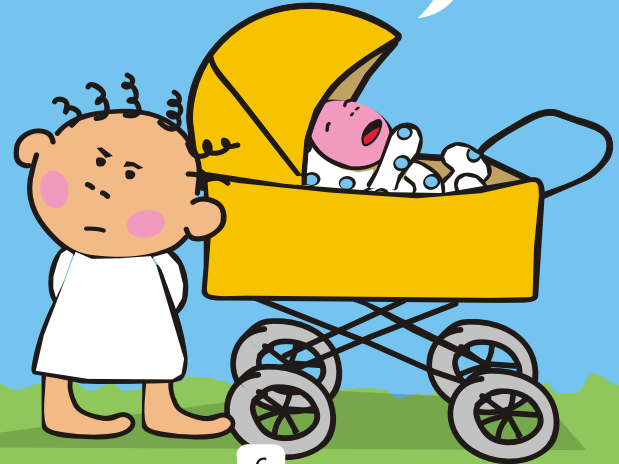
Hırçınlık, çocuğun nasıl yapacağını bilmese bile her şeyi kendisinin yapmak istemesiyle kendini gösterir. Bu, bağımsız olma eğiliminin bir tezahürüdür.

Protesto isyanı, çocuğun tüm davranışlarının sanki başkalarıyla savaş halindeymiş gibi protesto etmesi şeklinde kendini gösterir. Protesto isyanı ebeveynlerle sık sık tartışmaya neden olur.

Eşyalara, insanlara, davranış kurallarına olan eski bağılıklar **değersizleştirilir**. Çocuk, şimdiye kadar evde söylenmesi kabul edilmeyen küfürlü kelimeleri kullanmaya başlayabilir. Konuşmada her şeyin kötü, olumsuz olduğu anlamına gelen ifadeler ortaya çıkar. Son zamanlarda çok sevilen oyuncaklar ve kitaplar değerini yitirebilir ve çocuk onları atabilir, yırtabilir, onlara olumsuz isimler verebilir.

Zorbalık çoğunlukla tek çocuklu bir ailede kendini gösterir. Başkaları üzerinde güç göstermek için çok uğraşır, tüm isteklerinin yerine getirildiği erken çocukluk döneminde sahip olduğu konuma ulaşmak ister. Çocuk "durumun efendisi" olmak ister.

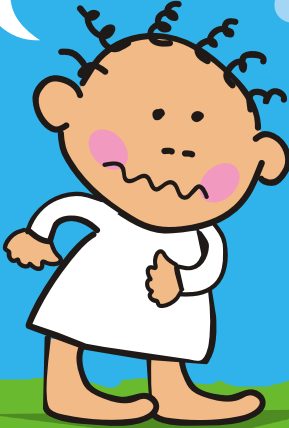
Kıskançlık. Ailede birden fazla çocuk varsa, bu belirti kıskançlık olarak adlandırılabilir. Çocuk hala güç arayışındadır ve bu nedenle gücü paylaşmak zorunda olduğu kardeşlerine karşı kıskançlık gösterir.

BEVEYN REHBERLİĞİ

Çocukta meydana gelen değişikliklere uygun şekilde tepki vermeye çalışın:

- çocukla otoriter etkileşim tarzını, aşırı uyarılmayı onunla partner iletişimiyle değiştirin;
- çocuğa özerklik verin (makul sınırlar dahilinde);
- duygu patlamaları ve saldırganlıkla ilgili olarak bilgelik gösterin;
- çocuğun saldırganlığını istenmeyen bir şekilde ertelenmeyecek, maskelenmeyecek veya değiştirilmeyecek bir yöne yönlendirin.

ÇOCUKLARIN ORTAYA ÇIKAN AGRESİF DUYGULARLA NASIL BAŞA ÇIKTIKLARI

- 1 Düşmanlık dışı, diğer insanlara veya bir nesneye yöneliktir. Örneğin, bir çocuk küplerden bir köprü inşa etmeye çalışır, başarısız olur ve tüm yapıyı yerle bir eder; ya da çocuk çatışma durumunun failini "Bu senin hatan. Bunu sen yaptın" diye suçlar.

2 Saldırganlığın sorumluluğu benliğe yüklenir, öfke ve cezai yaptırımlar özeleştirir ve kendini suçlama şeklinde benliğe yöneltilir. Bu durum çocuğun suçluluk duygusu, ceza beklentisi, başını öne eğmesi, “motor becerilerinin yavaşlaması”, “Bu benim hatam. Benim hatam, benim yüzümden oldu” cümleleriyle kendini gösterir.

3 Saldırgan yön bastırılır. Bu yöntem, saldırganlığa neden olan çatışma durumunun değersizleştirilmesini içerir. Örneğin, bir çocuk düşmüş, kendini vurmuş ve aynı zamanda “Canım yanmıyor”, “Bir şey yok, geçer” diyor; oyuncacı elinden alınan bir çocuk “Başka bir oyuncakım var” diyor; oyunda diğer çocuklar tarafından kabul edilmeyen bir çocuk “O zaman başka bir oyun oynayacağım” diyor.

Yukarıda açıklanan agresif duygularla başa çıkma yöntemlerinin her biri belirli durumlarda uygun olabilir. Ebeveynlerin rolü, çocuğun bazen başkalarının suçlanabileceğini, bazen çocuğun suçlanabileceğini ve bazen de çocuğun duygularının sadece abartıldığını anlamasına yardımcı olmaktadır. Böylece çocuk saldırganlığını ya da öfkesini yapıcı bir şekilde yönlendirebilir ve ileriki yaşamında saldırganlık eğilimlerini kabul edilebilir bir şekilde düzenleyebilecek araçlara sahip olur.

Kaynaklar:

1. İ.G. Malkina-Pykh. Yaş Krizleri. Moskova, EXMO. 2004.
2. İ.Yu. Kulagina, V.N. Kolyutsky. Gelişim Psikolojisi. Moskova. 2001.

Şehir Klinik Çocuk Psikiyatri
Dispanseri Psikoloğu
O.S. Raiçenro